

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

158. An qui post votum Castitatis contraxit matrimonium, teneatur ante consummationem ingredi RELigionem, quandi id est necessarium ad seruandum votum, nempe quando id est necessarium ad seruandum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

cum ea, teneatur eam in uxorem ducere, vel votum adimplere?

Et an in predicto casu iste teneatur contrahere, sed ante consummationem debeat ad Religionem transire? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 38.

Quæ hic est
Rel. anteceden-
s, & in
aliis eius
primæ an-
not.

§. 1. **E**go ipse in 3. part. tr. 4. ref. 203. adduxi circa præsentem dubitationem opinionem Sanchez, afferentis teneri eam ducere; adduxi etiam opinionem Pontij aientis, quod si talis tenebatur voto Religionis, teneri quidem contrahere, sed ante consummationem debere ad Religionem transire. Et licet hæc opiniones sint probabiles, nunc verò aliam non minus probabilem adducam; nempe huiusmodi hominem non posse licitè matrimonium contrahere, sed debere ad Religionem confugere, aut castitatem servare. Et ita docet Petrus Ochagavia de Sacri. tract. 1. de matr. quest. 18. n. 12. quia posterior obligatio non potest derogare priori, quando sunt eiusdem generis; vt si ego promitto Petro prius meum pallium, & postea illud Francisco etiam promitto, etiam si Franciscus aliquid pecunie mihi dederit pro tali spe, pallium nihilominus debetur Petro, & non Francisco. Sed vouens promissit Deo corpus suum, ergo licet postea illud permittat femine, sub eaque spe corpus eius in copulam acceperit, priorem promissionem prævalere necessum est. Secundò probatur, quia iste non tenetur ducere uxorem ratione promissionis, quia hæc nulla est, cum sit illicita, & contra votum, neque etiam ratione damni illati, quia hoc damnum potest resarciri media pecunia, quæ sua est, & non medio corpore, quod suum quodammodo non est, sed Deo debitum per votum. Et hæc omnia docet Ochagavia loc. cit. Vnde cum omnes supradictæ opiniones, vt dixi, sint satis probabiles, in casu occurrenti eligat quis quam maluerit.

RESOL. CLVII.

An qui prius votum Religionis, aut Castitatis emisit, virginem deflorauit cum promissione matrimony, teneatur ad matrimonium, vel potius ad votum? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 279. alias 180.

Sup. hoc in
duabus præ-
cedentibus
Ref. & supra
in Refol. 28.
5. Sed quid,
post mediū.

§. 1. **R**espondent communiter, quod non obstantè voto tenetur ad contrahendum matrimonium, si puella votum promittentis ignorauit, quia ingressus religionis iam factus est ei illicitus, non enim potest ingredi, nisi grauem iniuriam irrogando puellæ. Ergo, &c. Deinde iustitiæ vinculum fortius est, quàm charitatis, sed ob charitatis vinculum superueniens non potest quis ingredi religionem, vt ratione parentum indigentia. Ergo à fortiori propter vinculum iustitiæ, quale est hoc de quo loquimur. Et ideo hanc sententiam tenet Lessius lib. 2. cap. 10. dub. 4. num. 32. Reginaldus tom. 2. lib. 31. cap. 36. n. 2. 58. Coninch de Sacri. disp. 23. dub. 3. concl. 6. n. 24. Vasquez opusc. de reslit. cap. 3. §. 2. dub. 6. n. 16. & seq. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 45. n. 3. Gutierrez de matrim. cap. 25. n. 7. & alij. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contrariam etiam esse probabilem concedit ipse Sanchez, & Gutierrez ubi supra, & ego talem esse existimo, quia in tali casu deflorans virginem, non tenetur ratione promissionis, quia nulla fuit, tanquam promissio rei illicitæ contra votum; neque etiam ratione damni, si quis violans virginem nuptiis non promissis non tenetur eam ducere, sed aliter satisfacere. Sed idem est non adesse promissionem, vel esse nullam, vt est in casu nostro. Ergo, &c.

3. Nec obstat dicere hæc promittentem ratione damni puellam defloratam ducere, vt tenuit pondro, quod in eo casu tenebatur vere promittens, in nostro autem non poterat obtinere votum, & hæc hanc sententiam tenet Nauarrus, & Rodriguez quos citat, & sequitur nouissimè Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. part. 1. cap. 2. n. 5. Cum enim (ait ille) per votum prius Deo ius acquisitum sit, non potest vouens illud propria libertate tollere, minorem cum altero obligationem contrahendo, aut datum voto contrarium suscipiendo.

4. Ad argumenta verò contrariæ sententiæ potest quis respondere, quod parum vigentium in primò sumitur apertè quod probandum est, scilicet talem plus obligari illi femine, quàm Deo per votum. Ad secundum respondet Suarez lib. 4. de vot. cap. 3. negando iustitiam fortius obligare, quàm votum; grauius enim peccat, quam qui in eadem materia violat iustitiam. Igitur dicendum est vtriusque sententiæ ex supradictis factis probabilem esse, videlicet si quis habens votum Religionis, deflorat virginem cum promissione coniugij, potest vel tale matrimonium contrahere, vel Religionem ingredi.

RESOL. CLVIII.

An qui post votum Castitatis contraxit matrimonium, teneatur ante consummationem ingredi Religionem, quando id est necessarium ad seruandum votum, semper quando alter coniux non vult Castitatem seruare. Idem dicendum est, si votum Castitatis emittitur post matrimonium ratum.

Restant etiam nonnulla circa votum suscipiendi Ordinis sacros, in quibus inuoluitur votum Castitatis, & circa votum ingrediendi Religionem, & circa votum non contrahendi matrimonium, si post prædicta quis contraxit, quid est faciendum explanatur. Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 40.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet D. Thomas, Scotus, & alij, quos affert Coninch de Sacrament. disp. 34. dub. 5. n. 74. quia ille tenetur in quantum potest seruare votum castitatis: Sed iam non est aliud medium præter ingressum Religionis, & in eis angustias, vt nullum iam aliud medium sit præter ingressum religionis, ipsæmet sua voluntate se includunt, ergo tenentur hoc medio vti, ne cogatur ab altero coningere debitum reddere, atque adeo non seruate integram castitatem.

Verùm mihi negatiua sententia magis placet, quàm tuetur Petrus de matr. disp. 61. sect. 3. n. 1. Dicit illas de Sacram. tom. 3. tract. 10. disp. 9. dub. 10. num. 112. Sanchez, Pontius, Harradus, & alij penes ipsos.

2. Dico igitur, prædictum coniugem voto castitatis ligatum ante contractum matrimonium non teneri ante consummationem ingredi religionem ad illud votum implendum, sed posse matrimonium consummare, non exigendo, sed reddendo. Probo id primò, quia iste non vult seruate castitatem, ergo non est ad id cogendus, vt possit seruate castitatem; quia vt huius voto satisfaciatur, non tenetur suscipere medium tam arduum, ac difficultius et ipsa quam vult. Sicut si quis habitans Romæ uouisset peregrinationem ad Virginem Laurentianam, si postea transferret domicilium ante impletionem voti ad Iudias, tamen si peccaret, tamen hoc factò non obligaretur voto, quia contrarium esset nimis durum, ac moraliter impossibile.

3. Secundò, nemo tenetur rem inferioris ordinis

compensare cum re superioris ordinis meritissima, ut qui debet pecuniam, quam absque vitæ, vel famæ detrimento restituere nequit, excusatur. At talis religio respectu continentie promissa: quamvis enim religio sit magnum Dei donum; id tamen est sponte eligenti. Unde negari non potest esse gravissimum onus, & tale, ut nemo sit illud subire compellendus, nisi se expressè obligaverit, & constat statum religiosum nisi sponte suscipiatur, difficiles solere exitus habere. Denique id manifestè ostenditur ex Extravaganti Ioan. XXII. *Antiqua concertatione de voto*; in qua decernit, eum, qui post contractum matrimonium ante consummationem invita vxore fuerat sacris initiatus, inducendum quidem, non compellendum ut Religionem ingrediat; nolentem autem ingredi, compellendum ut petente sponsa matrimonium consummet, cum tamen talis suscipiendo Ordinem Sacrum obligaverit se voto castitatis. Hæc enim sunt verba Pontificis: Ad ingressum huiusmodi (nempe Religionis) sic ordinatum, si matrimonium consummatum non fuerit, per Diocesanos instantè moneri præcipimus & induci: quod si forsitan renuerit adimplere ipsum, si sponsa eius insisterit, per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus contractum matrimonium consummare. Vbi Glossa verb. *renuerit adimplere*, ait, Pontificem expressè supponere, licere illi renuere; quia aliàs non eius voluntati id relinqueretur, sed potius compelleretur. Si igitur ex hac decisione constat coniugem promotum ad ordinem Sacrum, post matrimonium ratum, cum possit castitatem in eo promissam observare religionem ingrediens, ad id non teneri, a fortiori non tenebitur qui ante matrimonium vouerit castitatem. Quare cum ille sit compellendus reddere debitum per Ecclesiasticam censuram post bimestre iure concessum, ut ibi deciditur, manifestum est illum non peccare, reddentem, sed potius si debitum negaret, verè peccaret. Hoc argumentum adèdè efficax esse censetur, ut meritò dicat Basil. Pontius, se non videre, quomodo stante dicta Pontificis decisione, sententia opposita defendi queat.

4. Et idèdè cum Perez idem dicendum esse puto; Si votum castitatis emitatur post matrimonium ratum. Probat rationibus numero præcedenti adductis, maximè decisione dictæ extravaganis, ubi dictum est; Deciditur sic sacris initiatum non teneri ad religionem, ut votum obseruet. Addo non teneri ingredi religionem, etiam si velit alter coniux cedere iuri suo, abstinens à debito petendo, nisi expressè voluisset, dami castitatem sic vouit, se ad religionem obligare, quamvis sciret non posse castitatem quam promissam observare, nisi ingrediendo religionem.

5. Sed pro Confessariis, & pro praxi hinc restant nonnulla circa votum suscipiendi Sacros Ordines, in quibus involuitur votum castitatis, & circa votum ingrediendi religionem, & circa votum non contrahendi matrimonium.

6. Et idèdè circa primum, assero cum Dicastillo ubi supra n. 115, quod licet per votum suscipiendi sacros Ordines missum ante matrimonium, contractus ipse matrimonij reddatur illicitus, si fiat animo non ingrediendi religionem; actus tamen coniugij illicitus non est; neque actus petendi; quia qui post tale votum contraxit, non tenetur religionem ingredi; cui obligationi, si esset, posset obstare actus primus, quo matrimonium consummatur. Quando autem votum illud sit post contractum, non redditur illicitus actus coniugalis primus; nisi quando vouens tunc aduertebat votum non posse

Tom. II.

implere, nisi religionem ingrederetur.

7. Circa secundum votum ingrediendi Religionem obseruandum est primum, actum coniugalem, quo matrimonium consummatur, reddi illicitum ipsi vouenti, nisi moralis certitudo sit, quod alter coniux daturus sit facultatem ingrediendi religionem, & præliturus omnia quæ requiruntur, ut possit tale votum implere. Ratio est, quia in eo primo actu, quo matrimonium consummatur, vouens redditur impotens ad ingrediendam religionem, nisi altero coniuge permittente, & ad requisita cooperante. Post primum verò actum coniugij, ceteri actus non sunt illiciti, quia nullo modo opponuntur, nec difficilius reddunt votum Religionis emissum. In quo Auctores plerique consentiunt.

8. Mihi tamen adhuc distinguendum videtur; nam si spes aliqua sit, quod coniux carens liberis concedet facultatem ingrediendi religionem, non concessurus si liberis habeat, videtur non posse petere, & cooperari ex parte sua ad apponendum impedimentum filiorum, quibus susceptis nec alter coniux permitteret ingredi, nec fortè iam poterit, quia filij indigebunt parentis assententia; si tamen nihil horum timeatur, liberè poterit petere, semperque, & in omni euentu petenti tenebitur reddere.

9. Circa tertium votum non contrahendi matrimonium, obseruandum est esse quidem illicitum ipsum contractum, post contractum verò nullo modo reddi illicitum actum coniugij, nec primum, quo matrimonium consummatur: nec secundum, & deinceps; ut rectè contra nonnullos aduertit Sanchez supra. Quia actus coniugij non est directè contra votum: nam consummare non est contrahere.

RESOL. CLIX.

An habens votum Religionis, seu Castitatis peccet mortaliter contrahendo matrimonium animo ingrediendi Religionis antequam consummet matrimonium?

Et quid est sentiendum quando quis abque ullo voto eo animo matrimonium contraheret? Ex part. 3. tit. 4. Ref. 280. alias 281.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Doctores communiter; quia facit grauem iniuriam alteri coniugi, cogere enim eius professionem expectare. Secundò ob periculum mutandi animum, & ita violandi votum. Tertio tali animo contrahens videtur Sacramento illudere. Et ita hanc sententiam docent DD. quos citat, & sequitur Sanchez ubi infra n. 7. & 10, quibus ego addo Coninch de Sacram. disp. 23. dub. 3. n. 13. & Gurtierrez de matrim. cap. 25. num. 4. Hæc sententia est probabilior, & sequenda.

2. Non reticeam tamen contrariam sententiam esse probabilem, & ita illam vocat Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 43. n. 6. in fine, & n. 11. in fine. Primò, quia nulla infertur iniuria alteri, si religionem ante consummationem matrimonij ingrediatur, & contractus utrinque æqualis est, id enim alteri licet. Ergo, &c. Secundò, ubi actus nullam iniuriam irrogat, sed ingredi religionem post matrimonium ratum, non est contra iustitiam; ergo nec erit, si contrahatur eo animo. Et ita docet Calderinus in cap. rursus, qui cler. vel vouens. Scot. in 4. dist. 38. quæst. vnic. prope finem, ver. cõsimiliter si de peccato ageretur. Altiſiodorensis. lib. 3. summa trakt. 2. cap. 2. qu. 3. ad 3. Angelus ver. matrimonium 3. impedim. 5. n. 1. Caieranus in sum. ver. matrim. cap. 1. ver. & scio peccatum esse, & Petrus Ledelma de

N n 3

matrim.

Quamuis non plene sup hoc, lege tamen infra, & non pigebit doctrinã Ref. 164 per totam.

Sup. hoc infra in fine Ref. 219.